

маяк складався з шестикутної залізної вежі заввишки 17,5 футів (5,33 м.) (Від фундаменту до площі ліхтаря) і примикає до башти сторожки. Загальна площа башти і сторожки становила. 3,25 кв. саж (14,82 м). На фундаменті був встановлений чавунний цоколь заповнений кладкою, а зверху розміщувалась залізна будова [3]. Остов вежі маяка складався з середньої стійки, що слугував віссю гвинтових сходів і підтримкою для лампи ліхтаря. Конструкція складалася з шести ребер які звужуються зверху й обшиті зовні листовим залізом. На верху вежі, на консолях, був влаштований навколо ліхтаря балкон з перилами. Маякові ліхтарі французького виробництва компанії Барб'є і Ко давали висоту вогню 23 фути (9,75 м.). Західна голова ліхтаря подавала білий вогонь, інша частина - зелений вогонь, вогонь на східній голові - червоний. На маяці був встановлений дзвін (ринда) для подачі звукових сигналів під час туманів [4].

Література

1. Полное собрание законов Российской империи. – 1. – Т. 30, № 27075. – С. 297-299.
2. Лисовский М.Л. Мариупольский порт / М.Л. Лисовский // Материалы для описания русских портов и история их сооружения. – Петербург: Типография Министерства путей сообщения. – 1888. – Вып. V. – С. 42.
3. Лисовский М.Л. Мариупольский порт. Постройка и оборудование / М.Л. Лисовский // Материалы для описания русских портов и история их сооружения. – Петербург: Типография Министерства путей сообщения. – 1896. – Вып. XIX. – С. 26.
4. Государственный архив Донецкой области. – Ф. 117 (Управление работ Мариупольского порта, г. Мариуполь, Мариупольского уезда, Екатеринославской губернии). – Оп. 1. – Д. 2 (Протоколы заседания Мариупольского по торговым делам присутствия и технического совета. Сметы на ремонт плавучего маяка и постройку предостерегательных знаков для обозначения входного канала порта. Пояснительные записки к проектам установки береговых огней и плавучего буя). – Л. 244.

УДК 94(477):35207«1870/1914»

Коробка В.М., кандидат історичних наук, доцент

МІСЬКА «ДЕМОКРАТІЯ» НА КАТЕРИНОСЛАВЩИНІ НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

Вивчення заходів царату з трансформації міського самоврядування та їх результатів сприяє збагаченню загальної картини модернізаційних процесів у Південно-Східній Україні наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.

Змінюючи курс внутрішньої політики у напрямку зміцнення основ самодержавства, з поміж іншого Олександр ІІІ запровадив новий закон про міське самоврядування. У першу чергу, зміни стосувалися тих норм, якими визначався порядок виборів. Уряд розраховував забезпечити такий склад виборців, що міг би обрати гласних, які налагодили б результативнішу працю громадського управління й менше викликали сумнівів щодо політичної благонадійності. З цією метою вводилися високі майнові умови, якими коло виборців звужувалося настільки, що право голосу отримувала лише найбільш заможна частина жителів міста.

Закон позбавив виборчих прав євреїв, навіть якщо розмір їхнього майна відповідав вимогам майнового цензу [1]. В єврейській межі осілості з євреїв укладався «особливий» список, з якого губернське в земських і міських справах присутствіє обирало гласних (уповноважених) у кількості, визначеній міністром внутрішніх справ, не більше однієї десятої загального складу думи [2].

У відповідності до указу про введення нового Городового положення міністр внутрішніх справ І. Дурново 24 липня 1892 р. видав циркуляр, яким повідомив губернаторів про термінове запровадження нового Городового положення в столицях, Одесі, Керчі, Севастополі, Кронштадті, Миколаєві, а також у губернських містах європейської частини імперії (крім Царства Польського), з утворенням у них «присутствій у міських справах». Ця вказівка стала відправним моментом у запровадженні, поміж інших, і в Катеринославській губернії нової міської реформи.

У результаті застосування норм закону 1892 р. число міських жителів, які отримали статус виборця значно скоротилося і складало мізерну частину населення міст. Урізання міського електорального поля відбулося й за рахунок позбавлення виборчих прав євреїв. Ще однією особливістю виборчого процесу за Городовим положенням 1892 р., що в повній мірі знайшла втілення на губернських теренах, було включення до складу дум (зібрань уповноважених) гласних (уповноважених) в кількості, визначеній МВС, за персональним вибором губернського в земських та міських справах присутствія з так званих «особливих списків» євреїв.

Негативний вплив на якість виборчого процесу виявився і в такій характерній його ознаці, як ухиляння від участі у ньому значної частини міського електорату. Але попри все, формувався корпус городян, що набували навичок представницької демократії. Таке явище сприяло накопиченню демократичного потенціалу, який, щоправда, не отримав можливості виявитися в повній мірі. Після

революції 1905 – 1907 рр. вибори набувають більшої змістовності за рахунок ведення агітації та часткової політизації виборчих кампаній, а також персонального складу міських дум.

За встановленими фактами в Катеринославській губернії разом із черговими, так би мовити звичайними виборами, траплялися, через різні обставини, й повторні, що стосувалися в основному міських голів. У разі незатвердження імперською адміністрацією новообраних, ініціювалися вибори нових – позачергові або повторні.

Наприкінці XIX – на початку XX ст. виборчий процес у містах губернії з найбільш розвиненим міським господарством збагачується процедурою створення доволі розгалуженої мережі різного роду виконавчих комісій для завідування його окремими галузями.

У практиці введення в Катеринославській губернії Городового положення 1892 р. відбилася законодавча норма про спрощене міське громадське управління, що було запроваджене в Нікополі та Слов'яносербську через недостатність у них міських коштів та нерозвиненість торгівлі і промислів.

У випадку відмови від звання або смерті гласного та за відсутністю кандидатів за ним дума функціонувала в тому чисельному складі, що залишався, додаткові вибори не проводилися. Проте, якщо були кандидати на звання гласного, то їх запрошували в думу для поповнення її складу на місце вибулих. Так, 24 листопада 1904 р. від обов'язків гласного луганської думи за власним бажанням було звільнено купця Дворникова. За дорученням розпорядчого органу управа запросила кандидата на цю посаду, що був обраний підчас загальних виборів [3]. Іншим разом, 26 січня 1905 р., склад луганської думи був поповнений І. Ляпіним замість померлого Стрижаченкова [4].

Однією з важливих процедур виборчого процесу було створення з числа гласних для завідування окремими галузями господарства і управління особливих виконавчих комісій. Цей порядок був унормований законом 1870 р., але значного поширення у практиці майже всіх громадських управлінь губернії набув тільки після реформи 1892 р. Звичайно, найбільш розгалужену систему виконавчих комісій, що функціонували на підставі інструкцій думи під проводом управи з дозволу губернатора, мало катеринославське управління. Проте, не менш цікавою видається система їх створення, наприклад, в Олександрівську.

При повному комплекті олександрівської думи в 40 гласних 31 з них були членами однієї, двох або більшого числа комісій. Лише 9 міських представників не потрапили до жодної з названих виконавчих структур. Гласні Г. Янцен (меноніт, що мав в місті нерухомість, оцінену в 28000 руб., – найбільшу за розміром вартості серед інших міських представників) і дворянин М. Синицин були обрані, за відповідним порядком, до складу 7 і 5 виконавчих комісій. Міський голова К. Дмитренко очолював санітарну комісію, вочевидь, через те, що вона опікувалася однією з найпроблемніших сторін міського життя [5].

Новацією Городового положення 1892 р. було запровадження посади головуючого в думі підчас розгляду питань, що стосувалися обговорення і прийняття рішення про призначення міському голові утримання, а також при розгляді звітів про діяльність управи та наслідки ревізій.

Після революції 1905 – 1907 рр. значно змінилися умови розгортання міського виборчого процесу. Однією з помітних його особливостей стала можливість ведення агітації і політичного впливу. В губернському місті вибори 1909 р. відбувалися за участі політичних партій. Тут перед виборами двома політичними силами було укладено два списки кандидатів, яких кожна бажала бачити гласними. Більшість голосів виборців набрали кандидати, що були підтримані угрупованнями, які були просякнуті, як зазначав губернатор у таємній доповіді міністру внутрішніх справ, «сознанием необходимости предоставить господство русскому племени» [6].

У решті міст губернії агітація і боротьба навколо виборів точилася лише, за визначенням начальника губернії, на господарсько-побутовому ґрунті. Проте певним відлунням бурхливих подій в імперії можна вважати політичні симпатії гласних Маріупольської думи. За спостереженням губернатора – це здебільшого особи, яких за поглядами можна віднести до партії октябристів, хоч й є в невеликій кількості прибічники конституційних демократів, а також Союзу руських людей [7].

Після революції 1905 – 1907 рр. почастишали випадки відмови начальником губернії від затвердження провідників міських громадських управлінь. Інколи на заваді затвердженню посадової особи ставали політичні мотиви. Так, рішенням від 19 грудня 1907 р. губернатор відмовив у затвердженні обраного 27 – 28 листопада 1907 р. міським головою Луганська чинного провідника міста С. Лутовінова через його участь у виборах до Державної думи в якості виборця від крайніх лівих партій [8].

Утім, траплялися й чисто прагматичні причини відмови від юридичного схвалення результатів виборів. Так, було незатверджено обраного 31 червня 1907 р. Олександрівською думою на посаду міського голови колезького секретаря О. Тихомирова. Губернатор у доповіді до МВС пояснював, що цей діяч був зацікавленою особою в судовому процесі міста Олександрівська з С. Лизловим з приводу розірвання міським управлінням з останнім договору на водопровідне підприємство. До того ж, на думку начальника губернії, інтереси обох цих осіб значною мірою розходилися з інтересами міста [9].

Один за одним були обрані (30 серпня 1909 р. та 24 січня 1910 р.) і незатверджені на посадах міського старости Слов'яносербська міщани Д. Корніловський та А. Ломаченко внаслідок того, що проти обох було порушено кримінальні справи [10].

Таким чином, реалізація Городового положення 1892 р. в містах Катеринославської губернії здійснювалася, в основному, у відповідності до закону та вказівок МВС, під безпосереднім керівництвом губерньської адміністрації та за настановами губерньського в міських справах присутствія.

Література

1. Городовое Положение: Высоч. утв. 11 июня 1892 г. // ПСЗ. – СПб., 1895. – Собр. 3-е. – Т. XII, № 8708. – С. 438.
2. Там само. – С. 432.
3. Державний архів Луганської області (далі – ДАЛО). – Ф. 60, оп. 1, спр. 1, арк. 24.
4. ДАЛО. – Ф. 60, оп. 1, спр. 7, арк. 10.
5. Російський державний історичний архів (далі – РДІА). – Ф. 1288, оп. 5-1900, спр. 158, арк. 229 – 230; ДАЗО. – Ф. 24, оп. 4, спр. 50, арк. 4 – 6.
6. РДІА. – Ф. 1288, оп. 5-1900, спр. 158, арк. 163 – 163 зв.
7. Там само. – Арк. 161 – 163 зв.
8. Там само. – Арк. 165.
9. Там само. – Арк. 165.
10. Там само.

УДК 930: 33(477)"1958/1964"

Коробка Ю.В., кандидат історичних наук, доцент

ІСТОРІЯ ВИВЧЕННЯ НАПРИКІНЦІ 1950-х – У СЕРЕДИНІ 1960-х рр. ЛІКВІДАЦІЇ МАШИННО-ТРАКТОРНИХ СТАНЦІЙ (МТС)

Марність будь-яких реформ за радянської суспільно-політичної системи не ставить під сумнів необхідність створення правдивої картини минулого та всебічного осмислення задля цього історичного досвіду господарського розвитку України загалом та його аграрного сектору, зокрема. Помітне місце на радянському етапі української історії посідає поміж інших хрущовських реформ економіки ліквідація МТС, яка має доволі глибоку традицію наукового опанування. Попри наявність значної кількості публікацій ця тема в історіографічному плані освоєна побіжно [1].

Дуже суперечливий вплив на зростання сільського господарства, розширення виробничої самостійності колгоспів СРСР справили відмова від застосування МТС як форми технічного обслуговування колгоспів, їх наступна ліквідація та продаж сільськогосптехніки безпосередньо сільгоспартілям. Необхідність такої зміни ставала очевидною з початку 1950-х рр., але її реалізація була ускладнена ортодоксалізацією політекономії соціалізму після виходу у світ праці Й. Сталіна «Економічні проблеми соціалізму в СРСР» [2]. Тут, крім низки теоретичних викладок, містилася негативна реакція господаря Кремля на пропозицію економістів – подружжя В. Венжера і О. Саніної – продати колгоспам сільськогосподарські знаряддя праці, що їх експлуатували державні МТС.

Й. Сталін категорично заперечив можливість такого перетворення через низку підстав. По-перше, розмірковував керманіч СРСР, продаж техніки МТС у власність колгоспам призведе до їх розорення, наслідком цього може стати підриг механізації і зниження темпів колгоспного виробництва, а це – «крок назад, у бік відсталості». По-друге, перетворення колгоспів на власників основних знарядь праці поставило б їх у виняткове становище, адже жодне державне підприємство у СРСР не володіє ними. Такі обставини, на думку радянського вождя, можуть лише віддалити колгоспну власність від загальнонародної і сприятимуть не наближенню до комунізму, а навпаки – віддаленню від нього. По-третє, утілення ідеї В. Венжера і О. Саніної призвело б до залучення колосальної кількості знарядь сільськогосподарського виробництва в орбіту товарного обігу, а це несумісне з перспективою переходу від соціалізму до комунізму [3].

У зв'язку з виходом у світ «Економічних проблем соціалізму в СРСР» М. Хрущов у своїх спогадах зазначав: «Буквально вся партія сиділа й скніла над цією працею. Сталін усіх примусив читати і вивчати її» [4]. Отже, ґрунтовне промивання мізків ще за Й. Сталіна створювало несприятливе ідеологічне і морально-психологічне тло для сприйняття хрущовської ідеї перетворення. Тим більше, що критика культу особи не означала подолання сталінської спадщини в економічному мисленні вищого партійно-державного керівництва, не кажучи вже про широкий загал пересічних партійців. Звичайно, це певним чином впливало й на історіографічну ситуацію навколо дослідження аграрно-промислового розвитку країни у добу хрущовської «відлиги».

Підвалини дослідження реформи становлять висловлювання з цього приводу М. Хрущова, документи ЦК КПРС тощо [5]. Саме радянському лідерові належить ідея зосередити в одних руках усі структури, що

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XVIII підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

05 лютого 2016 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2016

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2016. – 308 арк.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол №6 від 23.12.2015)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Булатова О.В., д.е.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.; Ніколенко Л.М., к.ю.н., проф.; Омельченко В.Я., д.е.н., проф.; Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.; Сабадаш Ю.С., д.культурології, проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., проф.; Чентуков Ю.І., д.е.н., проф.

Збірник містить матеріали XVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 05 лютого 2016 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ

Волоніць В.С. ПЕРШІ МАЯКИ НА АЗОВСЬКОМУ МОРІ.....	195
Коробка В.М. МІСЬКА «ДЕМОКРАТІЯ» НА КАТЕРИНОСЛАВЩИНІ НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	196
Коробка Ю.В. ІСТОРІЯ ВИВЧЕННЯ НАПРИКІНЦІ 1950 x – У СЕРЕДИНІ 1960 x pp. ЛІКВІДАЦІЇ МАШИННО-ТРАКТОРНИХ СТАНЦІЙ (МТС).....	198
Новікова С.В. РОДИНА ДЕСПОТІВ В ІСТОРІЇ МАРІУПОЛЯ.....	200
Папазова А.В. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛ З ІСТОРІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРДЕНУ ЄЗУЇТІВ У СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКОМУ РЕГІОНІ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ ХVІ – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХVІІ СТ.....	201
Подгайко М.К. ГЕТЬМАНСЬКІ УНІВЕРСАЛИ ЯК ДЖЕРЕЛО З ІСТОРІЇ САМОВРЯДУВАННЯ ГРЕЦЬКИХ ГРОМАД.....	203
Романцов В.М. МАРІУПОЛЬСЬКІ ГРЕКИ В ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ НА ПОЧАТКУ РЕВОЛЮЦІЇ 1917 Р.....	205
Романцова Н.І. ПЕРЕЇЗД М. ГРУШЕВСЬКОГО ДО ЛЬВОВА ПРОБЛЕМА В УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ.....	206
Сальнікова Н.В. КРИЗА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ.....	209
Тарасов С.В. ДМИТРИЙ ИЛОВАЙСКИЙ КАК ИСТОРИК УКРАИНСКОЙ РУИНЫ.....	209

СЕКЦІЯ

МОВНІ ОДИНИЦІ РІЗНИХ РІВНІВ СУЧАСНИХ ГЕРМАНСЬКИХ, СЛОВ'ЯНСЬКИХ ТА НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ, КОМУНІКАТИВНИЙ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТИ

Vasylyeva E. TEACHING DIFFERENT TYPES OF LANGUAGE MEDIATION.....	212
Волошина О.В. ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ ПРАВДА/ІСТИНА В ПАРЕМІОЛОГІЧНОМУ ПОЛІ УКРАЇНСЬКІЙ, АНГЛІЙСЬКІЙ ТА НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВ.....	213
Дацер К.С. ПЕРЕКЛАД І МІЖЛІТЕРАТУРНА ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ.....	215
Панова Я. Е. КОГНИТИВНИЙ ПОДХОД К ОПИСАНИЮ АНГЛИЙСКИХ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ ПО ПРИЗНАКУ «СЧИСЛЯЕМОСТЬ / НЕСЧИСЛЯЕМОСТЬ».....	217
Рахуба К.П. ПАРЕМІЇ ЯК ЛІНГВАЛЬНІ ФОРМИ, ЩО ВІДОБРАЖАЮТЬ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕНТАЛІТЕТ.....	218
Романюк С.Г. ПРОЦЕСС ПЕРЕВОДА ТЕКСТОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ТМ.....	219
Смирнова М.С. ТАКТИКИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ СТВЕРДЖУЮЧОЇ ДИСКУРСИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ПРОПОВІДІ.....	221
Тагаратов М. APPROACHES TO RESEARCH OF THE NEGOTIATING THEORY.....	223
Хоровець В.С. РОЛЬ НАСЛІДКОВОГО КОМПОНЕНТА В СИТУАЦІЇ ВНУТРІШНЬОЇ ПРИЧИНИ.....	224

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ГРЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Потіпак Ю. А. «ДВНАДЦЯТЬ ПІСЕНЬ ЦИГАНА» ЯК ПРОГРАМНИЙ ТВІР КОСТІСА ПАЛАМАСА.....	226
Жабко К. О. КОНЦЕПТОЛОГІЯ ЯК ГАЛУЗЬ МОВОЗНАВСТВА.....	227
Кобиленко Н.К. ЛОГІКА І СТРУКТУРА СИМВОЛУ.....	228
Кіор Р.В. ГЛАГОЛЬНОЕ И НЕГЛАГОЛЬНОЕ ОТРИЦАНИЕ В ЯЗЫКЕ ГРЕКОВ-УРУМОВ СЕВЕРНОГО ПРИЧЕРНОМОРЬЯ.....	230
Соловійова О.В. О СОЗДАНИИ БЛАГОПРИЯТНОГО ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО КЛИМАТА ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ.....	231

СЕКЦІЯ

ЕЛЛІНІСТИЧНІ СТУДІЇ І ПЕРЕКЛАД

Аліпа Р.А., Узун М.М. ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПЕРЕКЛАД (НОВОГРЕЦЬКА)», «ПЕРЕКЛАД (АНГЛІЙСЬКА)».....	233
Восвутко Н.Ю., Кулігіна О.В. ДЕФІНІЦІЙНЕ НАПОВНЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВЧИТЕЛЬ» У КІПРСЬКІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ.....	234
Назаренко М.О. Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΞΜΑΝΑ ΦΕΡΙΚ ΠΑΣΑ ΤΗΣ ΡΕΑΣ ΓΑΛΑΝΑΚΗ: ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ Η ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	236
Пічахчи О.В. ВІДТВОРЕННЯ ЗНАЧЕНЬ СИНТАКСИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З НОВОГРЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ	